

Korruptionen inom Partido Popular

Ingen som är intresserad av Spanien kan ha missat att det spanska konservativa regeringspartiet Partido Popular är djupt indragen i en allvarlig korruptions- och bedrägerihärva som inte ser ut att ha något slut.

De första avslöjandena om korruptionen inom partiet kom för fyra år sedan och koncentrerades då kring mutor som betalats ut till regionala makthavare i utbyte för byggkontrakt under 00-talets högkonjunktur.

Utredningen av skandalen som kallas Gürtel leddes från början av den dåvarande förundersökningsdomaren Baltasar Garzón. Men innan hans förundersökning var klar lyckades Partido Popular få Baltasar Garzón avsatt. På så sätt fick allmänheten inte kännedom om omfattningen av korruptionen och partiet kunde vinna egen majoritet i parlamentsvalet som hölls november 2011.

Sedan Garzón tystats stod utredningen stilla fram tills domaren Pablo Ruz fick ta över fallet. Partiets strateger trodde förmodligen att de också skulle kunna manövrera ut den 37-årige oerfarne juristen som inte har en fast tjänst på specialdomstolen. Men i stället har Pablo Ruiz hittills visat sig vara synnerligen modig. Under hans ledning och med hjälp av erfarna polisutredare har Gürtutredningen vuxit och det har blivit allt tydligare att Partido Popular genomsyrats av en djupgående korruptionskultur som sattes i system redan under den tidigare partiledaren José María Aznar.

Partiets kassör Luis Bárcenas var spindeln i nätet. Det var han som samlade in alla illegala mutor och bidrag till partiet. Mutpengarna som kom från affärsmän och byggföretag sattes in på hemliga konton i Schweiz. Pengarna fördelades sedan som "extralöner" till ledningen inom partiet och användes även till att bekosta annat som gynnade partiet.

När partiets hemliga konton hittades av domare Ruz fanns där drygt 47 miljoner euro, men det finns uppgifter som tyder på att det finns mer pengar i skatteparadis. Det kan alltså röra sig om över en halv miljard kronor.

Luis Bárcenas vägrade inledningsvis att svara på frågor från förhørsledaren. Det enda han ville säga om pengarna var att han tjänat dem på konstaffärer, något som direkt gick att motbevisa.

Men i januari i år förvärrades läget för Partido Popular när tidningen El País hade lyckats komma över och publicera delar av Bárcenas hemliga bokföring. Luis Bárcenas utgick trots detta från att han och Partido Popular var oberörbara. Men den 27 juni i år fick förundersökningsdomaren nog. Bárcenas häktades.

Det var när Bárcenas förstod att han skulle tvingas stanna i fängelset och att partiet hade övergett honom och utsett honom till ensam syndabock han valde han att börja tala. I Bárcenas hemliga bokföring som nu finns hos domare Ruz finns bland annat utbetalningar till Mariano Rajoy noterade som gjordes ända fram till 1999. Det finns också sms som skickats mellan Rajoy och Bárcenas. Utredningen pågår fortfarande och ingen vet ännu vad det kan leda.

Under lång tid vägrade premiärminister Mariano Rajoy att kommentera skandalen. Men efter att ha hållit sig undan under mer än ett halvår fanns till slut ingen möjlighet att komma undan längre. Den första augusti 2013 tvingades han till slut att kommentera de allvarliga mutanklagelserna mot honom. Det var på morgonen under

slutdebatten i den spanska kongressen inför semesteruppehållet som Mariano Rajoy skulle tvingas redogöra för sin inblandning i korruptionshärvan.

Förväntningarna var stora. Oppositionen har krävt alla fakta på bordet. Men under premiärministerns långa anförande nämndes inte ett ord om den illegala finansieringen av Partido Popular och korruptionen som pågått i partiet under tjugo års tid. Mariano Rajoy talade i stället utförligt om alla åtgärder hans regering gjort för att vända den ekonomiska krisen.

Allt han ville säga om korruptionsutredningen var att han inte kommer att avgå eller utlysa nyval. Och den enda skyldige i härvan, enligt Mariano Rajoy, är partiets tidigare kassör Luis Bárcenas som lurat alla andra.

— Jag gjorde fel men jag blev lurad, sa premiärministern.

Men att oppositionspartierna är missnöjda med regeringen spelar ingen roll för Mariano Rajoy. Inte heller att allmänheten enligt alla opinionsmätningar ger hans regering lägsta betyg. Med egen majoritet i kongressen sitter Mariano Rajoy säkert fram till hösten 2015 när det är nytt parlamentsval, om inte partiet avsätter honom.

Talet som Mariano Rajoy höll i kongressen den första augusti riktade sig därför i första hand till partikamraterna. Det pågår en strid inom Partido Popular där den hårdföra högerfalangen vill ha bort Mariano Rajoy som tillhör partiets center.

Det kommer ändå på många sätt bli en mycket besvärlig avslutning på mandatperioden för Mariano Rajoy. Den ekonomiska krisen och den negativa tillväxten tillsammans med arbetslösheten borde vara mer än tillräckligt. I Katalonien jäser dessutom separatismen. Men allt överskuggas av den smutsiga korruptionsskandalen.

I stället för att förklara vad som förekommit har partiledningen valt att tiga, och försöka få bort juristerna som utreder härvan och attackera journalisterna som rapporterar om skandalen och fördröja rättsprocessen.

Det allvarligaste är att Partido Popular lyckades få tag i Bárcenas datorer när utredningen inleddes. När det sedan blev dags för förundersökningsledaren att undersöka datorerna hade allt som fanns i dem raderats. Att Partido Popular medvetet såg till att besvärande information försvann har kritiserats hårt av oppositionen. De mest kritiska anser att åtgärden är kriminell. Partido Popular försvarar sig med att de alltid brukar radera en hårddisk när en medarbetare slutar.

Men folk är inte dumma. Muthärvan har i dag utvecklats till en politisk kris som hotar stabiliteten i landet. Politikerföraktet växer. Ett samhälle där medborgarna utgår från att alla politiker är skurkar har svårt att fungera.

Det enda positiva med härvan, om man nu ska försöka vara optimist i eländet, är att missförhållandena faktiskt har avslöjats och hamnat inför rättslig prövning. I många länder kan politiker ta emot mutor utan att riskera att avslöjas. Det skedde också tidigare i Spanien, där korruptionen levte kvar i samhället sedan Francodiktaturen.

Men nu är det slut på samhällets acceptans. Krisen men också det folkliga missnöjet som kanaliserades av rörelsen 15-M och de stora protesterna för några år sedan har förändrat samhället på djupet. Inte ens kungahuset kan längre slippa undan. Ett stort steg framåt för Spanien.